

Norske leger mot atomvåpen

Nr. 3 • 2018 • Årgang 36

Beatrice Fihn i Oslo Vervekampanje FNs første komité

En tryggere verden
uten atomvåpen

INNHold

- 03: Leder
- 04: Forskningsrapport om atomvåpenforbudet
- 05: Utredning om Norges forhold til atomvåpenforbudet
- 05: Gode nyheter om budsjettmidler
- 06: Beatrive Fihn i Oslo
- 08: 69 signaturer og 19 ratifikasjoner: Stater støtter opp om atomvåpenforbudet i rekordfart
- 09: På tide å signere atomvåpenforbudet!
- 10: Den nukleære nummenheten
- 11: Vervekonkurranse
- 12: IPPNW møte i Polen
- 13: World Medical Association (WMA) ber Norge slutte seg til FNs atomvåpenforbud.
- 13: Tilman Ruff besøkte Oslo
- 14: Diskusjonen om atomvåpen ved FNs førstekomité i New York
- 16: Ban monitor
- 17: Atomvåpenforbudet, de-alert og ikke-førstebruk
- 18: Hvem er Bernhard Lown
- 19: IPPNW styremøte i Boston

Medlemsbladet for Norske leger mot atomvåpen
ISSN 0808 2111

REDAKSJONEN Saima Akhtar, Thea Katrin Mjelstad

STYRELEDER Saima Naz Akhtar, akhtar@legermotatomvapen.no, 460 50 217

NLAS SEKRETARIAT Daglig leder, Mari Seilskjær, seilskjaer@legermotatomvapen.no, 913 34 364

Rådgiver, Thea Katrin Mjelstad, mjelstad@legermotatomvapen.no, 988 85 319

WEB www.legermotatomvapen.no

E-POST info@legermotatomvapen.no

DESIGN OG TRYKK Fagtrykk Trondheim AS

OPPLAG 850 eksemplarer

FORSIDEBILDE (Fv) Ann Helen Evertsen, Saima Naz Akhtar, Thea Katrin Mjelstad og Signe Agnes Flottorp poserer med fredsprismedaljen og vårt nye nydelige bærenett

IPPNW CENTRAL OFFICE 339 Pleasant Street, Malden, MA 02148 USA.

Tlf. 617-868-5050, fax 617-8682560

E-POST ippnwbos@ippnw.org, Ex.dir. Michael Christ: mchrist@ippnw.org www.ippnw.org

MEDLEMSKONTINGENT

Leger: 300,-

Studenter: 100,-

Støttemedlemmer: 200,-

Konto nr.: 3060 24 20376

www.legermotatomvapen.no

Er du ikke medlem?

Ta kontakt med

info@legermotatomvapen.no

Vi trenger dere!

Hvordan ser en medlemsorganisasjons uten medlemmer ut?

Jeg håper den verste julestria har lagt seg når du nå sitter med medlemsbladet i hånden. Slik at du kan sette deg tilbake og nyte bladet, med noe varmt i koppen og virkelig kose deg. Dersom du likevel innser at du mangler noen julegaver, så har jeg et godt tips. Dropp å kjøpe opp hele sykehusapotekets julegavehylle, og bidra heller til **en tryggere verden uten atomvåpen**. Et medlemsskap i Norske leger mot atomvåpen er den perfekte gaven.

Norske leger mot atomvåpen har stadig økende aktivitetsnivå. Vi har hatt gått gjennom et svært begivenhetsrikt år, noe medlemsbladet også reflekterer. Det har vært fellesmøter med legeforeningen og Røde kors, Beatrice Fihn fra ICAN international har vært på besøk og rapporten om Norges forhold til atomvåpen er klar for å nevne noe. Mye av aktiviteten kan vi takke vårt fantastiske sekretariat for. Sammen med våre tre praktikanter har de sørget for å arrangere, koordinere, tilrettelegge og sørge for at arrangementene har blitt en realitet.

På 80-tallet var hver fjerde lege medlem av foreningen. Siden dette har medlemstallet stadig vært synkende. Jeg har ofte spurt meg om hvorfor det er slik? Er faren mindre nå enn da? Snarer tvert imot. Som vi kan lese

om i Bremer Mærlis innlegg som først ble trykket i Vårt Land blir dommedagsklokken stilt stadig nærmere midnatt. Er det rett og slett den nukleære nummenheten som har truffet oss? At vi ikke lenger evner å ta inn over oss farene og derfor heller ikke klarer å engasjere oss? Det er et paradoks at aktivitetsnivået i foreningen er på 1980-nivå, mens medlemstallet synker.

Mærli etterlyser engasjement og grasrotens mobilisering. Det gjør jeg også. En måte å gjøre dette på er å melde inn en venn i foreningen. Vi trenger medlemmer for å kunne vise at dette er en viktig sak for det norske folk. At vi representerer et flertall, ikke et mindretall, av norske leger. Med økt medlemstall øker også vår troverdighet.

Vi har nå to år på rad vært heldige å bli øremerket på statsbudsjettet. Denne økonomiske støtten er ingen garanti og hvert år har vi måtte bruke mange timer til påvirkning av budsjettprosessen. Med en regjering som per nå ikke bare passive, men stadig mer uttalt mot atomvåpenforbudet trenger vi en stabil inntekt, uavhengig av hvem som sitter i utenriksdepartementet. Vår selvstendighet sikres best gjennom flere betalende medlemmer.

Vi har derfor lansert en vervekonkurranse. Klarer vi å nå 1000 medlemmer før 2018 er omme? Så finn tre venner, eller andre, fyll ut skjemaet på side 11 og få tilsendt et nydelig bærekraftig handlenett som du ser avbildet på forsiden av bladet.

Du kan verve naboen, kollegaen, konen, barna, barnebarna eller hun på butikken. Vi har i år åpnet opp for støttemedlemskap, som gjør at alle kan bli medlem i foreningen. Dersom alle tar ansvar og verver 3 stykker hver kan vi tredoble antallet medlemmer, sikre vårt eget sekretariat og ikke minst vise at det er fremdeles et engasjement for denne aller viktigste saken i vår tid!

**Så håper jeg det er mange
NLA medlemsskap under
treet i år.**

**MED ET ØNSKE OM EN
GOD JUL OG ET
ATOMVÅPENFRITT
NYTTÅR!**

SAIMA NAZ AKHTAR
STYRELEDER
NORSKE LEGER MOT
ATOMVÅPEN

Forskningsrapport om atomvåpenforbudet

Leger mot atomvåpen har bestilt en forskningsrapport om atomvåpenforbudets konsekvenser for Norge. Rapporten slår fast at NATO-medlemskap er forenlig med å støtte atomvåpenforbudet, og at det ikke finnes noe juridiske hindre for at Norge blir del av forbudstraktaten. Tilslutning til atomvåpenforbudet er et spørsmål om politisk vilje.

Rapporten «The Treaty on the Prohibition of Nuclear Weapons and its implications for Norway» ble lansert 26. september, på den internasjonale dagen for total eliminering av atomvåpen. Rapporten er skrevet av forskerne Gro Nystuen, Kjølvs Egeland og Torbjørn Graff Hugo fra Folkerettsinstituttet, på oppdrag fra Norske leger mot atomvåpen.

Bakgrunnen for rapporten er at vi ønsker en mer kunnskapsbasert debatt om Norges forhold til FN-traktaten som forbyr atomvåpen. Stortinget ønsker mer informasjon om atomvåpenforbudets konsekvenser for Norge, og har bedt regjeringen skrive en utredning om temaet. Se egen sak s.5. For å supplere regjeringens framstilling av forbudstraktaten og mulighetene for norsk tilslutning, har vi i Leger mot atomvåpen bestilt en forskningsrapport som behandler de samme temaene.

Rapporten «The TPNW and its implications for Norway» gir en grundig gjennomgang av forbudstraktaten og hvilke endringer som kreves dersom Norge blir del av den. Den undersøker også positive og negative konsekvenser for Norge av å tilslutte seg traktaten, og av å stå utenfor avtalen som et flertall av verdens land har vedtatt.

Noen sentrale funn fra rapporten: FN-traktaten som forbyr atomvåpen er fullt forenlig med Norges regelverk og rettslige forpliktelse.

Norge har adgang til å si nei til atomvåpenrelaterte aktiviteter innenfor samarbeidene vi deltar i. NATO-medlemskap innebærer ingen forpliktelse til å støtte kjernefysisk avskrekking, og står dermed ikke i veien for å underskrive atomvåpenforbudet.

Norsk støtte til forbudstraktaten vil styrke normen mot atomvåpen og bidra til å skape bedre betingelser for framtidig nedrustning. Det kan sammenlignes med da Norge og andre land uten atomvåpen bidro til å etablere normen om ikke-spredning ved å tilslutte seg ikke-spredningssavtalen fra 1968, som lenge møtte sterk motstand fra stater som var i stand til å produsere atomvåpen.

Å forholde seg passiv, er ikke en nøytral handling. Om Norge blir stående utenfor atomvåpenforbudet, vil vi bidra til å skjerme atomvåpenstater fra diplomatisk press, i strid med FN-majoritets bestrebelser på å gi ny retning og kraft til nedrustningsarbeidet gjennom å forby atomvåpen. Norge vil kunne oppfattes som en del av problemet heller enn en del av løsningen.

Hvis Norge tilslutter seg atomvåpenforbudet, kan vi ikke lenger gi uforbeholden støtte til NATOs avskrekkingstrategi. Norge vil måtte ta inn reservasjoner i dokumenter som refererer til mulig bruk av atomvåpen, i form av tolkningsuttalelser eller fotnoter. Det finnes en rekke eksempler på at NATO-land og andre allierte inntar avvikende standpunkt i atomvåpenspørsmål, uten at de møter alvorlige reaksjoner – selv om de fra starten møter sterk motstand og kritikk.

Flere faktorer påvirker risikoen for negative reaksjoner fra allierte, blant annet om flere NATO-land støtter traktaten, hvor lang tid ratifiseringsprosessen tar og i hvilken grad vi trækker allierte på tærne (for eksempel ved å blokkere NATO-vedtak i stedet for å ta inn reservasjoner og fotnoter, og hvor strengt vi tolker traktatteksten, særlig med hensyn til transitt av atomvåpen).

NATO-land har allerede i dag har veldig ulike posisjoner i atomvåpenspørsmål. Norsk NATO-medlemskap har alltid vært kombinert med en selvstendig atomvåpenpolitikk.

Rapporten ble presentert for ICANs partnerorganisasjoner den 24. september på Sentralen. Her kunne personer fra ICAN-nettverket stille spørsmål og diskutere problemstillingene med forskerne som har skrevet rapporten.

På lanseringsarrangementet på Kulturhuset den 26. september deltok to av rapportorfatterne, Kjølvs Egeland og Torbjørn Graff Hugo. De presenterte det sentrale innholdet i rapporten. Rapporten ble deretter kommentert av ulike samarbeidspartnere: Preben Marcussen fra Røde Kors, Siv Mjaaland fra Norsk Folkehjelp, Kari Elisabeth Kaski fra SV, Solveig Schytz fra Venstre og Ingrid Endrerud fra AUF.

Rapporten er allerede flittig brukt i møter med politikere. Den gir gode argumenter for at Norge har mer handlingsrom i dette spørsmålet enn regjeringen gir inntrykk av. Det gir større tyngde å kunne vise til forskningsrapporter og fagfolks konklusjoner enn egne vurderinger og argumenter, og rapporten vil derfor være et nyttig verktøy i påvirkningsarbeidet framover.

MARI SEILSKJÆR
DAGLIG LEDER
NORSKE LEGER MOT
ATOMVÅPEN

Utredning om Norges forhold til atomvåpenforbudet

Regjeringen har lagt fram sin utredning om Norges muligheter til å bli del av FN-traktaten som forbyr atomvåpen. Stortinget skal behandle saken i 2019.

I februar 2018 vedtok Stortinget at spørsmålet om norsk tilslutning til atomvåpenforbudet må utredes nærmere. Regjeringen presenterte sin utredning den 8. oktober, som en del av statsbudsjettet.

Regjeringen la altså opp til at utredningen skulle behandles som en del av budsjettprosessen. Både organisasjoner og opposisjonspartier protesterte mot dette, fordi saken da ville drukne i andre budsjettspørsmål og hektiske forhandlinger.

Stortingets utenriks- og forsvarskomite har nå bestemt at utredningen om atomvåpenforbudet skal løftes ut av budsjettprosessen og behandles som en egen sak. Saken skal behandles i Stortinget vinteren 2019. Leger mot atomvåpen mener at regjeringens utredning holder lav kvalitet. Utredningen er kort, bare 10 sider, og mangelfull. Den inneholder ingen referanser til forskning om temaene som behandles, og fremmer flere påstander som er i strid med forskning på feltet. Utredningen sier at tilslutning til atomvåpenforbudet vil være i strid med våre NATO-forpliktelser, men uten å oppgi hvilke forpliktelser det siktes til. Den inneholder flere feil og misvisende påstander, blant annet om forbudstraktatens verifiseringsordninger og prosessen i andre land. En detaljert oversikt over manglene ved utredningen kan leses på våre hjemmesider: legermotatomvapen.no

Gode nyheter om budsjettmidler!

I sitt budsjettforslag for 2019 foreslo regjeringen å fjerne de øremerkede midlene til Norske leger mot atomvåpen og ICAN internasjonalt. Også andre fredsorganisasjoner ble strupet.

Etter målrettet arbeid lyktes vi med å få midlene på plass igjen i KrFs budsjettavtale med regjeringen. Både Norske leger mot atomvåpen, ICAN internasjonalt og Norges Fredsråd får to millioner hver i øremerkede midler i 2019. Vi er glade for at vi kan fortsette med et høyt aktivitetsnivå til neste år også!

Beatrice

Den 13.-14. november var ICANs internasjon-
etter hun var her sist for å motta Nobels fred-
arbeid med å påpeke de katastrofale human-
våpen og for sin banebrytende innsats for å
Beatrice sitt besøk til Oslo varte i mindre enn
lagt inn en rekke møter og arrangementer på

Paneldebatt på PRIO under tittelen "Norway and the Nuclear Weapons Ban: What Comes Next?"

Beatrice med Richard Reichberg (tv) og Henrik Syse (th) fra PRIO

Beatrice Fihn deltok på Urx hvor hun snakket om viktigheten av atomvåpenforbudet og hvorfor Norge burde signere.

Beatrice med Ina Libak, leder AUF

Beatrice med Andreas S. Unneland, leder SU

Fihn i Oslo!

ale leder Beatrice Fihn på besøk i Oslo – ett år spris i Oslo rådhus på vegne av ICAN, for «deres itære konsekvensene av enhver bruk av atom- få til et traktatfestet forbud mot slike våpen». et døgn, men den imponerende lederen fikk den korte tiden hun var her.

På besøk hos AUF

Smilet sitter løst rundt fredsprismedaljen. Thea Katrin Mjelstad, Beatrice Fihn og Anne Marte Skaland

Faksimile: Klassekampen intervjuet Beatrice Fihn mens hun var i byen. Til journalist Magnus Lysberg sa hun blant annet at “Norge er en del av problemet. Denne stoltheten om at vi ikke er the bad guys, det stemmer jo ikke. Det kommer til å bety mye når befolkningen blir klar over det”.

I bakgrunnen sees utstillingen på Nobels Fredssenter

69 signaturer og 19 ratifikasjoner: Stater støtter opp om atomvåpenforbudet i rekordfart

Den 26. september koordinerte ICAN og representanter fra en gruppe stater en viktig seremoni i New York der ni nye land signerte atomvåpenforbudet. Samtidig understreket fire land sine tidligere forpliktelser ved å ratifisere forbudstraktaten.

Myanmar signerer traktaten
Foto credit Darren Ornitz Photography

Statene som signerte traktaten er: Angola, Antigua, Barbuda, Benin, Brunei, Guinea-Bissau, Myanmar, Saint Lucia, Seychellene og Timor-Leste.

Statene som ratifiserte traktaten er: Gambia, Samoa, San Marino og Vanuatu.

Valget falt ikke på datoen 26. september uten grunn. Denne dagen markerer nemlig den internasjonale dagen for total eliminering av atomvåpen. Å

oppnå fullstendig atomvåpennedrustning er et av FNs eldste mål, men i dag finnes det mer enn 14,500 atomvåpen, og statene som kontrollerer disse fortsetter å modernisere sine arsenaler. Dagen har derfor til hensikt å minne verdenssamfunnet på forpliktelsen det har til å prioritere arbeidet for kjernefysisk nedrustning med det mål å forhindre humanitær lidelse.

Staters faktiske prioritering av arbeidet for atomvåpennedrustning er tydelig ettersom de støtter opp om atomvåpenforbudet i rekordfart. Etter at traktaten ble vedtatt 7. juli 2017 har hele 69 stater signert og 19 har ratifisert atomvåpenforbudet. Dette betyr at forbudstraktaten mest sannsynlig vil tre i kraft neste år ifølge Beatrice Fihn. Videre innebærer dette at forbudstraktaten har et høyere tempo for tilslutninger fra stater sammenliknet med andre internasjonale avtaler som regulerer masseødelegelsesvåpen, som konvensjonene som forbyr kjemiske og biologiske våpen. Forbudet vil tre i kraft og gjelde som internasjonal rett når 50 stater har signert og ratifisert forbudet.

Flere betydningsfulle personer understreket betydningen av atomvåpenforbudet under seremonien 26. september.

"The very survival of humanity requires resolute agreement forbidding the use of nuclear weapons [...] We look forward to achieving the 50 ratifications needed for the treaty to enter into force and I truly commend all

Tatt fra signeringssermonien.
Foto credit Darren Ornitz Photography

the countries, all the leaders, present here for their determination."

Maria Fernanda Espinosa Garcés, FNs generalforsamlings president

"The Treaty on the Prohibition of Nuclear Weapons is a beacon of hope, a hope that humanity will one day be freed of the dark shadow of nuclear warfare, and the massive suffering which we all know would result."

- Peter Maurer, president i Den internasjonale Røde Kors-komiteen (ICRC).

"In this quiet room, away from the media glare, we see what actual leadership looks like. You are responding to the reality of the nuclear threat with real action...meaningful action that will ultimately correct the course of history. This is the UN at its best. This is the power of civil society. This is the greatness of humanity in the face of great peril."

- Beatrice Fihn, leder for ICAN.

ADA EIDSHAGEN MENNE
PRAKTIKANT
NORSKE LEGER MOT
ATOMVÅPEN

På tide å signere atomvåpenforbudet!

For ett år siden ble FN-traktaten som forbyr atomvåpen åpnet for signaturer. Fortsatt drøyer Norge med å underskrive.

For ett år siden ble FN-traktaten som forbyr atomvåpen åpnet for signaturer. Fortsatt drøyer Norge med å underskrive.

Atomvåpen er en trussel mot hele vår sivilisasjon og vårt livsgrunnlag. Erkjennelsen av at atomvåpen har katastrofale humanitære konsekvenser, førte til at et stort flertall av FNs medlemsland vedtok et forbud mot atomvåpen i juli i fjor. Paradoksalt nok har ikke atomvåpen, det verste masseødeleggelsesvåpenet av alle, vært forbudt før nå.

Så langt har 60 land signert og 15 land ratifisert forbudstraktaten, og antallet øker stadig. I morgen, på den internasjonale dagen for avskaffelse av atomvåpen 26. september, vil det være en signeringsseremoni i FN hvor minst ti nye land vil underskrive traktaten. Forbudet trer i kraft når 50 land har ratifisert, og det kan skje allerede neste år. Et totalforbud mot atomvåpen vil da gjelde som internasjonal rett. Hvis Norge ikke signerer, vil vi som nasjon basere vår sikkerhet på et våpen som er ulovlig etter folkeretten.

Folkerettens kanskje viktigste funksjon er å etablere normer og sette standarder for hva vi som internasjonalt samfunn godtar. Et forbud mot atomvåpen markerer at disse våpnene anses som uakseptable. I stedet for å knyttes til makt og prestisje, skal det å ha atomvåpen være en belastning. Å true med å bruke kjernefysiske våpen eller å vise fram nye og

kraftigere våpen, skal ikke lenger være noe statsledere kan smykke seg med.

Atomvåpenforbudet er inspirert av forbudene mot andre inhumane våpen som særlig rammer sivile, forbud som Norge har vært en av pådriverne for. Landmine- og klasevåpenforbudet er eksempler på at Norge har vært med på å skape endring. Forbudene har medført nedrustning og redusert bruk. Våpen som tidligere ble brukt hyppig, har på grunn av internasjonalt press blitt stigmatisert.

Norge og andre land i allianse med atomvåpenstater har en særlig viktig rolle i å markere at vi ikke godtar atomvåpen. I dag aksepterer vi at andre NATO-land har masseødeleggelsesvåpen og truer med å bruke dem på våre vegne. Atomvåpenstater bruker ofte denne avskrekkingspolitikken som begrunnelse for at de ikke ruster ned, slik de er forpliktet til.

Majoriteten av verdens land avskriver atomvåpen som del av deres militærstrategi. Norge kan utmerket godt gjøre det samme, selv om vi fortsetter å være i militærallianse med land som har atomvåpen. Det vi må slutte med, er å gi uforbeholden støtte til at atomvåpenstater truer med massedrap av sivile på vegne av oss.

Atommaktene i NATO bruker avsidige summer på å modern-

isere og oppgradere sine atomvåpen, og de kommer ikke til å kvitte seg med disse våpnene uten press. Regjeringens krav til våre allierte skal ikke være en vente-og-se-holdning. Vi må si klart ifra at vi trenger et atomvåpenforbud nå. Det er naivt å insistere på at atomvåpen må elimineres før de kan forbys.

Når atomvåpenstatene ignorerer sine forpliktelser til å ruste ned, må land som Norge gi et klart signal om at vi anser atomvåpen som uakseptable og illegitime. Ved å støtte opp om et forbud, øker vi presset på atomvåpenstater til å ruste ned og avskaffe atomvåpen.

I dag sitter noen få statsledere med makt over våpen som kan drepe hundretusener i løpet av sekunder. I en verden preget av opprustning og steile fronter mellom verdensledere som Trump og Putin, bør ikke Norge være med på å legitimere slike masseødeleggelsesvåpen.

Mani Hussaini, leder i AUF

Sondre Hansmark, leder i Unge Venstre

Martine Tønnessen, leder i KrFU

Hulda Holtvedt og Ola Eian, talpersoner i Grønn Ungdom

Andreas Sjalg Unneland, leder i Sosialistisk Ungdom

Tobias Drevland Lund, leder i Rød Ungdom

Trykket i Klassekampen 25. 09.18

Den nukleære nummenheten

Publisert 25. oktober i Vårt Land.

Trumps skrovnating av INF-avtalen kan bety nye rustningskappløp, med europeiske storbyer som mål for nye korttrekkende atomvåpen.

‘Det er ikke mulig over tid å opprettholde internasjonale avtaler som bare den ene av to parter overholder. Gjentatte oppfordringer til Russland om å overholde avtalen har dessverre ikke ført fram’, sier utenriksminister Ine Eriksen Søreide (H) til Klassekampen 22. oktober, med henvisning til INF-avtalen mellom USA og Russland, som nå kan ryke.

Resept for katastrofe.

INF-avtalen forbyr alle landbaserte mellomdistanseraketter. Et avtalebrudd kan være resept for en katastrofe, da terskelen mellom konvensjonelle våpen og atomvåpen i en framtidig konflikt i Europa senkes. Skjer det, er vi i trøbbel. Alvorlig trøbbel.

Ingen vil dø så plutselig, så massivt og i så stort antall som når kjernevåpen detoneres i et tettbefolket område. Kjernevåpen er de mest destruktive, inhumane og ikke-diskriminerende våpen noen gang laget. Ett enkelt kjernevåpen kan drepe millioner. Som ringer i vannet sprer dødelig trykk, varme og stråling seg lynraskt utover fra nedslagssonen («Ground Zero»).

Ingen effektiv hjelp er mulig. «Heldigst» er kanskje de som stryker med øyeblikkelig, de som rett og slett fordamper i den intense varmen. De slipper en sakte strålingsdød, forbrente og forlatte. Sykehus og helsepersonell

vil være borte, bombet og brent, dynket i radioaktivt nedfall, sammen med resten av byen.

To spørsmål.

Reaksjonene blir massive i kjølvannet av en kjernefysisk detonasjon, uansett hvor på kloden det neste gang skjer, eller hvorfor det skjer. To spørsmål tvinger seg fram. Hva burde vi ha gjort for å unngå det? Og, det like ubehagelige: Hvorfor gjør vi det ikke?

Kjernevåpnene forsvant nemlig ikke med den kalde krigen. Arsenalene moderniseres, angrepsplaner finpusset og kjernefysiske gufs preger igjen sikkerhetspolitikken. Kjernevåpen og tilhørende doktriner har glatt blitt ført videre – uten tanker eller diskusjoner om våpnenes roller som sikkerhetsgarantister i en ny tid med et nytt sikkerhetspolitisk bilde.

Noe over 14.000 kjernevåpen og flere millioner kilo spaltbart materiale finnes til sammen i dag i ni stater. De fleste av dagens våpen er langt kraftigere enn «Little Boy», bomben som ødela Hiroshima. For å komme opp i den eksisterende, globale kjernefysiske sprengkraft, må en bombe tilsvarende én Hiroshima-bombe sprenges hvert sekund i nesten tre dager.

Nærmere midnatt.

«Dommedagsklokken», eller «The Doomsday Clock», ble skapt av vitenskapsmennene i «Manhattan Project» – det amerikanske programmet som resulterte i verdens første kjernevåpen. Konseptet er enkelt. Jo nærmere midnatt, jo nærmere katastrofe.

Siden 1947 har viserne blitt stilt fram og tilbake, fra 17 minutter under det

storpoltiske tøværet i 1991, til to minutter i 1953 – året da termionukleære våpen ble introdusert. Tidligere i år ble klokken igjen satt til to på tolv. Risikoen for at kjernevåpen igjen blir brukt, har med andre ord ikke vært større på nesten en mannsalder.

Men vi bryr oss ikke? Hvorfor aksepterer vi i hele tatt muligheten for at kjernevåpen blir brukt igjen – av stater, av terrorister eller i vanvare? I gjennomsnitt har det vært én ulykke som involverer atomvåpen, nesten hvert år siden atomalderen startet med et smell for 73 år siden. Dette er ikke bare historie, men også en fortelling om framtiden. Og klokken tikker videre.

Nukleær nummenhet.

Katastrofepsykiatere vil forklare den kollektive nukleære nummenheten med individets krav til å fungere. Bevisst erkjennelse eller aktive holdninger til den konstante atomtrusselen vil rett og slett lamme den enkelte i hverdagen.

Dette vet selvsagt underholdningsindustrien å benytte seg av, nå sist i Tom Cruises Mission: Impossible – Fallout («Nedfall»). I jakten på den ultimate ondskap, desarmerer vår mann denne gang, i siste sekund, ikke mindre enn to tikkende atombomber. Der vi på 80-tallet gikk i tog, går vi i dag på kino.

Tiden synes igjen inne for grasrota å mobilisere, for å vekke våre folkevalgte. Eller har det allerede blitt slik at en atomdetonasjon må til for å vekke oss mot atombomben? Brukes atomvåpen igjen, mot Europa eller andre, blir ødeleggelsene i så fall katastrofale – og alt annet blir irrelevant.

MORTEN BREMER MÆRLI
RÅDSMEDLEM
NORSKE LEGER MOT
ATOMVÅPEN

VERVEKAMPANJE

Norske leger mot atomvåpen har i dag omkring 750 leger og legestudenter som medlemmer og har vært en drivende kraft for Den internasjonale kampanjen for å avskaffe atomvåpen (ICAN) i Norge. Organisasjonen har tatt ansvar for videreføringen av kampanjen selv etter at prosjektstøtten fra Utenriksdepartementet falt bort i 2016. Men også Norske leger mot atomvåpen trenger økt engasjement fra kolleger. I 1980-årene var nær hver fjerde norske lege medlem i organisasjonen. Dette tilsier at langt flere leger og legestudenter burde kunne vise sin støtte til kampen mot atomvåpen gjennom å bli medlem i Norske leger mot atomvåpen og dermed også styrke kampanjen.

Leger må holde fast på budskapet om at forebygging av en atomkrig er eneste løsning og at atomvåpen må forbys ut fra deres uakseptable humanitære konsekvenser. I en tid hvor faren for atomkrig er større enn under den kalde krigen, hvor forskerne som stiller dommedagsklokken sier at verdens største trusler i dag er klimautfordringene og atomvåpen, og hvor vår egen regjering velger å ta side med atomvåpenstatene, trengs arbeidet mot atomvåpen mer enn noen gang før.

Vi lanserer nå en vervekampanje: **Verver du tre medlemmer** til Norske leger mot atomvåpen får du et fint bærenett i posten. Husk at nå kan alle bli medlem av NLA - ikke bare leger og medisinstudenter.

Bli med i Norske leger mot atomvåpen og støtt oss i kampen mot atomvåpen!
Du kan enten sende nedenstående informasjon til epost info@legermotatomvapen.no eller ved å fylle ut og sende inn skjema under:

KLIPP HER

DITT NAVN (FOR- OG ETTERNAVN):

ADRESSE:

MEDLEM 1: NAVN (FOR- OG ETTERNAVN):

ADRESSE:

E-POST:

TELEFON:

TYPE MEDLEMSSKAP (KRYSS AV) ☐ LEGE (300 KR) ☐ MEDISINSTUDENT (100 KR) ☐ STØTTEMEDLEM (200 KR)

☐ KRYSS AV HVIS DU ØNSKER FAKTURA PÅ PAPIR. HVIS IKKE, FÅR DU DEN TILSENDT PÅ E-POST.

MEDLEM 2: NAVN (FOR- OG ETTERNAVN):

ADRESSE:

E-POST:

TELEFON:

TYPE MEDLEMSSKAP (KRYSS AV) ☐ LEGE (300 KR) ☐ MEDISINSTUDENT (100 KR) ☐ STØTTEMEDLEM (200 KR)

☐ KRYSS AV HVIS DU ØNSKER FAKTURA PÅ PAPIR. HVIS IKKE, FÅR DU DEN TILSENDT PÅ E-POST.

MEDLEM 3: NAVN (FOR- OG ETTERNAVN):

ADRESSE:

E-POST:

TELEFON:

TYPE MEDLEMSSKAP (KRYSS AV) ☐ LEGE (300 KR) ☐ MEDISINSTUDENT (100 KR) ☐ STØTTEMEDLEM (200 KR)

☐ KRYSS AV HVIS DU ØNSKER FAKTURA PÅ PAPIR. HVIS IKKE, FÅR DU DEN TILSENDT PÅ E-POST.

IPPNW-samling i Polen

Den 21-23. september inviterte IPPNW Europa til fellessamling i Wroclaw, Polen. Under tittelen «building bridges for peace and a nuclear-weapons-free-world» møttes IPPNW-representanter fra flere land for å diskutere et mangfold av dagens utfordringer i verden.

Samlingen bestod av deltakere fra blant annet Tyskland, Norge,

THEA KATRIN MJELSTAD
RÅDGIVER
NORSKE LEGER MOT
ATOMVÅPEN

Nederland, Sverige, Polen, Serbia, Kroatia, Montenegro, Russland, Ukraina og Hellas. Det var blant annet paneldebatter om flyktningkrisen, klimaendringene, fred og forsoning i Øst-Europa og sist men ikke minst, atomvåpen. Selma Van Oostward fra Pax kom og holdt innledning om faren for atomkrig og atomvåpenforbudet. Fra NLA deltok Bjørn Hilt fra styret og Thea Katrin Mjelstad fra sekretariatet. På samlingen ble Ella Faiz fra Frankrike valgt som ny studentrepresentant for IPPNW Europa.

Det var en nyttig og spennende samling hvor man fikk en mulighet til å bli bedre kjent med den europeiske delen av IPPNW. I tillegg ble det blant annet lagt en felles strategi for IPPNW Europa for hvordan vi sammen kan jobbe for atomvåpenforbudet. Dette blir et viktig verktøy i arbeidet fremover, som både gir oss muligheten til å jobbe tettere sammen og forhåpentligvis hjelpe hverandre å legge press på stater for å støtte forbudet.

KLIPP HER

Husk å sette
frankerings-
merke her

Norske leger mot atomvåpen,
c/o Sentralen PB 183
0102 Oslo

.....
BRETT HER

World Medical Association (WMA) ber Norge slutte seg til FNs atomvåpenforbud.

På deres generalforsamling i Reykjavik i oktober 2018 vedtok WMA en enstemmig en resolusjon som klart støtter FNs forbud mot atomvåpen og som henstiller til alle land å signere og ratifisere Forbudsavtalen TPNW.

I likhet med landene som er væpnet med atomvåpen og mange av deres allierte, boikottet Norge forbudsforhandlingene i FN og nekter å undertegne forbudsavtalen. Norge vil i denne saken heller være lojale mot USA og NATOs atomvåpendoktriner

enn å følge flertallsvedtak i FN. Dessuten støtter Norge med det også at Storbritannia, Frankrike, Russland, Kina, Pakistan, India, Israel og Nord-Korea, har rett til å beholde og såkalt modernisere sine atomvåpen.

Den norske regjeringen gjentar til stadighet at de deler ønsket om en verden fri for atomvåpen, men at forbudsavtalen ikke er veien å gå. Hva er da veien? Sannheten er dessverre at de landene som er væpnet med atomvåpen ikke gjør noe i retning av å forhandle om

deres avskaffelse slik de allerede er forpliktet til.

Regjeringen har rett i at forbudsavtalen mot atomvåpen ikke vil fjerne et eneste våpen. Men når et tilstrekkelig antall land har undertegnet avtalen slik at den trer i kraft, så vil den legge et betydelig både juridisk og moralsk press for nedrustning på atomvåpenstatene. Legenes resept til alle land er da også å slutte seg til TPNW og så starte forhandlinger om atomvåpenenes avskaffelse.

BJØRN HILT
STYREMEDLEM
NORSKE LEGER MOT
ATOMVÅPEN

Tilman Ruff besøkte Oslo

Den 22. oktober var den anerkjente legen og doble nobelprisvinneren Tilman Ruff, på besøk i Oslo. Ruff er public health/infeksjonsmedisiner fra Universitetet i Melbourne, og er en av grunnleggerne av Den internasjonale kampanjen for å avskaffe atomvåpen (ICAN). Han er leder i ICAN Australia og co-president i International Physicians for the Prevention of Nuclear War (IPPNW).

Under sitt korte besøk til Oslo deltok Ruff i en panelsamtale

Panelet bestående av f.v. Robert Mood, Kjølve Egeland, Marit Hermansen, Tilman Ruff og Liv Tørres

under tittelen “The humanitarian imperative to ban and abolish nuclear weapons”, hvor Ruff holdt

et foredrag. Resten av panelet bestod av Marit Hermansen, president i Den norske legeforening, Robert Mood, president i Norges Røde Kors og Kjølve Egeland, forsker fra Folkerettsinstituttet. Det ble en fin samtale om hvordan legers engasjement og fokus på atomvåpens humanitære og medisinske konsekvenser har hatt betydning for det internasjonale arbeidet for kjernefysisk nedrustning. Samtalen ble ledet av Liv Tørres, direktør for Nobels fredssenter.

Diskusjonen om atomvåpen ved FNs førstekomité i New York

ICAN Norge, ved praktikant Ada Menne, og Nei til Atomvåpen, ved Sara Nes, fulgte diskusjonen om atomvåpen i FNs førstekomité i New York høsten 2018.

FNs førstekomité

FNs førstekomité behandler saker relatert til nedrustning og internasjonal sikkerhet. Hver høst innleder FNs generalforsamling en ny sesjon med topp-uken. Denne etterfølges av at organisasjonens seks komiteer samler seg i en måneds tid for å behandle forskjellige temaer innen ulike felt. FNs førstekomité behandler saker som gjelder nedrustning, globale utfordringer og trusler mot freden, og søker å finne løsninger på problemer relatert til internasjonal sikkerhet. Komitéarbeidet gjennomføres i tre stadier: først ved en generell debatt, deretter ved tematiske diskusjoner og til slutt ved avstemning over resolusjonsforslag.

ICAN Norge og Nei til Atomvåpen var i FN for å følge førstekomiteens diskusjon om atomvåpen. Diskusjonen, som varte i tre dager, ble innledet av eksperter fra FNs arbeidsgrupper som uttalte seg om verifikasjon og nedrustning. Dette ble etterfulgt av at stater, eller grupper av stater, ytret sine holdninger til atomvåpen og nedrustningen av disse.

Ikke-spredningsavtalen

De fleste stater vektla betydningen av ikke-spredningsavtalen (NPT) for å sikre atomvåpennedrustning. Ikke-spredningsavtalens tre pilarer er ikke-spredning, nedrustning og fre-

delig bruk av atomteknologi. Avtalen har fungert som et viktig rammeverk for nedrustning, men de siste årene har den sikret lite fremgang. I dag ser vi at aggressiv retorikk, våpenkappløp og modernisering av arsener har erstattet nedrustning. Derfor understreket de fleste land viktigheten av å styrke ikke-spredningsavtalen gjennom internasjonalt samarbeid.

Atomvåpenforbudet

Flere stater vektla også betydningen av atomvåpenforbudet (TPNW) som et supplement til ikke-spredningsavtalen. En del av bakgrunnen for FN-traktaten som forbyr atomvåpen var atomvåpenstatenes manglende vilje til å ruste ned i tråd med sine forpliktelser. Forbudstraktaten ble vedtatt i juli 2017 av en majoritet av verdens land. Med dette signaliserte 122 stater at de ikke lenger godtar at noen få stater skal kontrollere atomvåpen som utgjør en enorm sikkerhetsrisiko for hele verdens befolkning.

Forbudstraktaten komplementerer og utfyller ikke-spredningsavtalen ved å bekrefte forpliktelsene om nedrustning som er slått fast der. Blant annet gir den regler om en tidsbestemt og rettslig forpliktende plan for nedrustning, hvilket mangler i ikke-spredningsavtalen.

Eksempler på grupper av stater som uttrykte sin støtte til forbudstraktaten var den arabiske liga, den afrikanske gruppen og den sørøstasiatiske gruppen (ASEAN). Disse gruppene gratulerte ICAN med fredsprisen, under-

streket forbudstraktatens betydning og oppfordret andre stater til å tiltre avtalen. Enkelte stater, som Singapore, ga sin støtte til forbudstraktaten, men uttrykket samtidig bekymring for å tiltre avtalen før atomvåpenstatene gjør dette. I tillegg annonserte Sør-Afrika den gledelige nyheten at de snart vil ratifisere forbudstraktaten.

Norges posisjon

Norge var derimot et av landene som framhevet ikke-spredningsavtalen foran forbudstraktaten. Norge ga flere uttalelser om atomvåpen i løpet av førstekomitémøtene, både selvstendig og som en del av større grupper. Norges uttalelse i den generelle debatten om nedrustning og sikkerhet, ga tydelig uttrykk for regjeringens holdning til atomvåpenforbudet. Norge sa blant annet:

«Just today (October 8th), the Norwegian Government reported to the Starting, our parliament, on the consequences for Norway if it were to sign and ratify the Treaty on the Prohibition of Nuclear Weapons. Our conclusion remains unchanged: Norway will not sign or ratify the treaty. The NPT continues to be the cornerstone of our common efforts on disarmament, nonproliferation and peaceful uses. Norway is working for full implementation of the NPT.»

Alle Norges innlegg trakk fram ikke-spredningsavtalens karakter som hjørnesteinen for atomvåpennedrustning, med den begrunnelse at atomvåpenstater er parter til traktaten.

ADA EIDSHAGEN MENNE
PRAKTIKAN
NORSKE LEGER MOT
ATOMVÅPEN

Norge vektla også betydningen av videre deltakelse i verifikasjonsarbeid gjennom the International Partnership on Nuclear Disarmament Verification (IPNDV) og the Quad Nuclear Verification Partnership. Behovet for å forsterke det internasjonale atomenergibyrået (IAEA) som arbeider for fredelig utnyttelse av atomenergi ble betonet. Norge vektla også betydningen av andre staters tiltredelse til Prøvestansavtalen (CTBT), forhandlinger om avtale om stans i produksjon av fissilt materiale (FMCT) og av å styrke START-avtalen og INF-avtalen.

Innlegg fra ICAN

Som representant for sivilsamfunnet fikk også ICAN muligheten til å uttale seg. På vegne av organisasjonen vektla Carlos Umana, ICAN-koordinator og styremedlem i IPPNW, at forbudstraktaten møter økende motstand i en verden som er mer konfliktfylt og usikker, men at det er nettopp disse forholdene som gjør tiltredelse viktig. Han beskrev videre folkerettens evolusjonære karakter og viste at ingen traktat har fått universell støtte over natten, men at normer over tid vil kunne påvirke atomvåpenstatene og endre deres oppførsel til det bedre.

Kanskje vil atomvåpenstatene i fremtiden se tilbake med skam? Atomstatene vet at normer har betydning, og det er derfor de nå prøver å forhindre andre i å støtte opp om traktaten. Umana appellerte til stater som Norge og uttalte: "It is time for those that claim protection from an ally's nuclear weapons to step forward and show leadership. It is time to rethink old doctrines".

Politisk påvirkningsarbeid

ICAN drev politisk påvirkningsarbeid under førstekomiteen. Selv om 122 stater vedtok atomvåpenforbudet, er det fremdeles slik at majoriteten av verdens land i dag ikke har signert og ratifisert traktaten. Dette arbeider ICAN selvfølgelig hardt for å endre. En viktig del av ICANs arbeid består i å kontakte og konversere med representanter og utsendinger fra land som enda ikke har signert og/eller ratifisert traktaten. I slike prosesser gjelder det å nærme seg på riktig tidspunkt, ha argumentene klare og lytte godt. På denne måten får organisasjonen ofte en god indikasjon på hvorvidt statene stiller seg negativt eller positivt til forbudet, og enkelte ganger også

når de tenker å signere forbudstraktaten.

Sidearrangementer

Ved siden av komitémøtene arrangerer også FN og sivilsamfunnsorganisasjoner interessante sidearrangementer. ICAN Norge fikk anledning til å delta på to av disse, som begge gjaldt verifikasjon av nedrustning. Verifikasjon er viktig for at stater som innleder en nedrustningsprosess vil være sikker på at andre atomvåpenstater faktisk gjør det de forplikter seg til. Fordi stater ikke har innsynsrett i hverandres atomteknologi, er manglende gjensidig tillit ofte et problem.

Ekspertene fra The United Nations Institute for Disarmament Research (UNIDIR) arbeider for å finne konkrete løsninger på problemet. De er opptatt av verifikasjon i form av observert fravær av atomvåpen. Ved slik verifikasjon behøver ikke stater å observere andres irreversible destruksjon av atomvåpen direkte, kun våpnenes fravær etter slike prosesser. UNIDIR trakk imidlertid også ram hvordan store kostnader og tillitssproblemer kan sette begrensninger for slik verifikasjon.

VISSTE DU AT
300M \$

**BRUKES HVER ENESTE DAG
PÅ ATOMVÅPEN?**

**NORSKE LEGER
MOT ATOMVÅPEN**

VISSTE DU AT
0,5%

**AV ATOMVÅPENARSENAL ER NOK
TIL Å SKAPE EN GLOBAL SULTKATATROFE
SOM VIL TA LIVET AV
2 MILLIARDER MENNESKER**

**NORSKE LEGER
MOT ATOMVÅPEN**

Resolusjoner fra førstekomitéen

Resolusjon om atomvåpenforbudet Østerrike la frem et resolusjonsforslag som framhever atomvåpenforbudets betydning og oppfordrer alle stater til å tiltre og promotere traktaten overfor land som enda ikke har gjort dette. Resolusjonen foreslår også at FNs førstekomité til neste år spesifikt skal sette atomvåpenforbudet på agendaen når generell og fullstendig nedrustning adresseres. Tanken er at alle stater da blir tvunget til å diskutere og fremme sitt ståsted til forbudstraktaten. Resolusjonen ble vedtatt med et overveldende flertall da 122 land fornyet sin støtte til atomvåpenforbudet den 1. november. Hele 70 land var forslagstillere.

NAC-resolusjonen (New Agenda Coalition):

I 1998 ble NAC-resolusjonen introdusert for første gang. Siden den gang har

resolusjonen jevnlig blitt tatt opp og stemt over i FNs førstekomité i årene 2003, 2004, 2014, 2015 og 2017. Norge har tidligere stemt enten avholdende eller «ja» til resolusjonen, men under førstekomiteen nå i 2018 stemte Norge for første gang «nei». Selv om NAC-resolusjonen har endret seg litt fra år til år, har hovedbudskapet hele tiden vært det samme: nemlig at alle verdens stater må implementere de nedrustningsforpliktelsene de allerede har påtatt seg. I resolusjonen for 2018 har det blitt lagt til to setninger om Forbudstraktaten, som trolig forklarer regjeringens nei-stemme. Resolusjonen ønsker forbudstraktaten velkommen og oppfordrer stater til å fortsette å implementere og forhandle frem effektive juridisk bindende tiltak som kan sikre kjernefysisk nedrustning. Det er en vanlig praksis å ønske en traktat «velkommen», og er i FN-diplomatiet en ganske beskjeden

handling som ikke nødvendigvis betyr at man ønsker å slutte seg til avtalen. Mens Norge stemte nei stemte NATO-landene Canada og Island avholdende, Japan gjorde det samme, mens USA-allierte Filippinene og Thailand stemte for. Det gjorde også Sverige.

“Humanitarian consequences of nuclear weapons” (document A/C.1/73/L.23) Totalt vedtok førstekomiteen 21 resolusjoner og tre avgjørelser (decisions) på kjernefysisk nedrustning, inkludert en resolusjon om en atomvåpenfri sone i Midtøsten og en om de humanitære konsekvensene av atomvåpen. Resolusjonen ble lagt frem av Østerrike, hvor det ble vektlagt at det er i interessen til selve overlevelsen av menneskeheten at atomvåpen aldri blir brukt igjen. Den eneste måten å sikre dette på er å sikre deres totale eliminering.

Ban monitor

I oktober lanserte Norsk Folkehjelp og ICAN internasjonalt forskningsprosjektet Nuclear Weapons Ban Monitor under Generalforsamlingen i FN i New York. Ban Monitor skal måle og rapportere fremgangen til FN-traktaten som forbyr atomvåpen. I en tid hvor faren for bruk av atomvåpen er større enn under den kalde krigen, og hvor atomvåpenstater og deres allierte aktivt motarbeider atomvåpenforbudet, blir denne overvåkingssmekanismen et viktig verktøy.

Rapporten plasserer Norge i kategorien «hidden nuclear state» eller «nuclear weapons endorsing state». Norge havner her fordi vi i dag godtar at andre NATO-stater har og truer med å bruke atomvåpen på Norges vegne. Norge tilhører et mindretall av stater som er med på å legitimere atomvåpen og dermed også skjerme atomvåpenstater for diplomatisk press og stå i veien for nedrustning. Ban Monitor viser FN-traktaten som forbyr atomvåpen har flere tilslutninger etter ett år enn noen andre avtaler som regul-

erer masseødeleggende våpen hadde etter samme tid. Atomvåpenforbudet gjør det så langt bedre enn både forbudet mot kjemiske våpen (CWC), forbudet mot biologiske våpen (BWC), prøvestansavtalen (CTBT) og ikke-spredningsavtalen (NPT). Per oktober 2018 har 69 land signert og 19 ratifisert atomvåpenforbudet. Forbudet trer i kraft og gjelder som internasjonal rett når 50 land har ratifisert. Det kan skje allerede neste år. Norge vil da basere sin sikkerhet på et våpen som er ulovlig etter folkeretten.

Atomvåpenforbudet, de-alert og ikke-førstebruk

I juli 2017 stemte 122 land for en FN-avtale som forbyr atomvåpen. Avtalen trer i kraft som en del av folkeretten når den er ratifisert av 50 land. Hittil har 670 signert og 19 ratifisert avtalen. Enhver støtte gir momentum for avskaffelse av atomvåpen, men Norges regjering har sagt klart fra at den ikke støtter avtalen fordi det angivelig ville være i strid med NATO-medlemskapet. Regjeringen vil allikevel i løpet av høsten, etter pålegg fra Stortinget, legge frem en betenkning utredning om konsekvensene for Norge av en eventuell tilslutning til forbudsavtalen, spesielt med henblikk på NATO-medlemskapet.

Allerede den 26. september, på Den internasjonale dagen for total avskaffelse av atomvåpen, la tre uavhengige norske forskere frem en rapport som vurderer de samme spørsmålene. Rapporten konkluderer med at NATO-medlemskapet juridisk sett ikke hindrer Norge i å signere avtalen, men at dette politisk sett vil kunne innebære visse utfordringer. Vi me-

ner at disse utfordringene veier lite sammenlignet med de positive konsekvensene av norsk tilslutning som vil være et bidrag til å forebygge hindre kjernefysisk utslettelse av livet og livet og livsgrunnlaget på jorden. de katastrofale konsekvensene av enhver bruk av atomvåpen

Det kan nok dessverre dessverre etter all het ta lang tid før atomvåpenstatene eventuelt tar til fornuft og blir med på å iverksette atomvåpenforbudet. I mellomtiden fortsetter menneskeheten å leve under atomtrusselen om [B1] utslettelse. To viktige strakstiltak, som vil kunne bidra til å redusere risikoen for bruk av atomvåpen ved misforståelse eller uhell, er at atomvåpenstatene blir enige seg imellom om å ta atomvåpnene ut av høy beredskap (de-alert) og ikke bruke atomvåpen først (ikke-førstebruk). De to tiltakene henger nøye sammen.

De-alert. NATOs strategiske konsept bygger på atomavskrekking som forutsetter utplasserte atomvåpen i høy beredskap. NATOs tre atomvåpenstater og Russland har til sammen nær 2000 atomvåpen i høy beredskap ferdig til å utskytes, fra ubåter eller underjordiske siloer, på minutters varsel, før fiendens atomvåpen rekker å treffe og ødelegge dem. Dette er kritisk både fordi avgjørelser må tas på strak arm, og fordi våpen i høy beredskap kan bli avfyrt som følge av et uhell eller en misforståelse. Det er mange eksempler på at falske varsler har vært nær ved å utløse en atomkrig.

Ikke-førstebruk. NATOs strategiske konsept holder også muligheten åpen

for at atomvåpen kan brukes først, selv om dette i følge NATO er svært lite sannsynlig. Førstebruk av atomvåpen er mest aktuelt overfor andre atomvåpenstater og vil raskt kunne utløse en atomkrig. NATO gir heller ingen garanti for ikke å bruke atomvåpen mot stater som selv ikke har atomvåpen (negative sikkerhetsgarantier).

Norges muligheter i NATO. I tillegg til, og uavhengig av, å signere FNs atomvåpenforbud og å arbeide for forbudet i NATO, bør Norge bruke de muligheter som medlemskapet i NATO gir til, sammen med andre allierte, å bidra til at NATO tar opp spørsmålene om de-alert og ikke-førstebruk. Målet må være at NATOs atomvåpenstater samarbeider med Russland og de øvrige atomvåpenstatene om å ta atomvåpen ut av høy beredskap, og at de ni atomvåpenstatene gjør det helt klart at ingen av dem vil bruke atomvåpen først, det vil si at atomvåpen ikke skal brukes til noe annet enn å avskrekke andre fra å bruke atomvåpen. Det vil være et viktig bidrag til å redusere faren for atomkrig mens det arbeides med å avskaffe atomvåpen én gang for alle. Det vil dessuten kunne gjøre det lettere for atomvåpenstatene i neste omgang å gi avkall på å besitte atomvåpen.

I Norge tror fortsatt enkelte politikere at atomvåpenavskrekking sikrer stabilitet og hindrer krig. Majoriteten av opinionen og en stor overvekt av verdens land deler ikke dette synet. Vi mener at den tilsynelatende tryggheten ved atomvåpenavskrekking i virkeligheten utgjør en alvorlig risiko for menneskeheten og livet forøvrig på jorden.

KIRSTEN OSEN
RÅDSMEDLEM
NORSKE LEGER MOT
ATOMVÅPEN

BENT NATVIG
LEDER AV DEN NORSKE
PUGWASH-KOMITEEN
RÅDSMEDLEM ICAN
NORGE

HELGE HAGELUND
TIDL STYREMEDLEM
NEI TIL ATOMVÅPEN

TRYKKET I VÅRT LAND SOM HOVEDINNL
LEGG 8. OKT. 2018

Hvem er Bernhard Lown

Den yngre garde av medisinerer kjenner nok ikke Bernhard Lown, men for mange av oss eldre står han som en ruvende skikkelse i kampen mot atomvåpen. For kardiologer er han mannen som gjennom de siste førti- femti år har vært helt sentral i forskning som har bidratt til behandlingen av plutselig hjertedød.

Bernhard Lown er født i Litauen i 1921 som sønn av en skomaker. Den jødiske familien emigrerte til USA i 1935 der faren fikk jobb i en onkels skofabrikk. Den begavete Bernhard ble utdannet som lege ved Johns Hopkins School of Medicine, spesialiserte seg senere i kardiologi med en omfattende vitenskapelig og klinisk tjeneste in Boston-området. Etter tid som assistent og associate professor ble han ordinær professor i kardiologi ved Harvard universitetet. Lown og medarbeidere utviklet defibrillatoren til behandling av hjertestans og kardioverteren for å korrigere livstruende hjerterytmier.

Lown har fra ungdommen vært politisk radikal, og har i sin legegjerning, i tillegg til oppfinnelser av teknisk art i kardiologien, alltid kjempet for de humanistiske sider ved legeyrket. Hans bok *The lost Art of Healing. Practising Compassion in Medicine* kom i 2007.

Men det er som fredsaktivist mange av oss vil huske Bernhard Lown. I 1961 samlet han en gruppe leger for å diskutere faren for atomkrig. Dette ble opphavet til organisasjonen Physicians for Social Responsibility(PSR) der Lown var dens første president. Organisasjonen har helt fram til i dag betydd mye med sin kritikk av utveksler i amerikansk medisin og sosialpolitikk. En rapport om de medisinske konsekvenser av en atombombe mot Boston by fikk stor oppmerksomhet, og en omfattende artikkel om konsekvensene av atomkrig ble publisert i New England Journal of Medicine, en

artikkel som fikk stor betydning for atomvåpen-motstandere over hele verden.

Under vietnamkrigen arbeidet Bernhard Lown for at USA skulle bringe brannskadde barn i Vietnam til Amerika for medisinsk behandling, og organisasjonen Committee for the Responsibility for War injured Vietnamese Children (COR) ble dannet, og utover på 1960-tallet fikk han Pentagon til å frakte barn til USA for gratis behandling.

I 1980, etter sovjetrussisk invasjon i Afghanistan og valget av Ronald Reagan som president, økte faren for kjernefysisk krig mellom Sovjetunionen og USA.

Lown tok i desember 1980 sammen med sin sovjetiske kardiolog-kollega Jevgenij Tsjasov initiativ til dannelsen av International Physicians for the Prevention of Nuclear War (IPPNW) med Lown og Tsjasov som co-presidenter. De hadde samarbeidet på det kardiologiske området, og hyppige møter hadde ført til et gjensidig vennskap, som indirekte også medførte at Michael Gorbatsjov fikk øynene opp for atomkrigens farer.

Den første verdenskongressen som IPPNW arrangerte, ble holdt i Airlie House, Virginia, i 1981 der over 80 framstående leger fra hele verden deltok. Både leger, fysikere og andre vitenskapsmenn la her fram sin kunnskap om resultatene av en atomkrig. Jeg var så heldig å være til stede på denne kongressen som ble en mektig inspirasjon for alle deltakere. IPPNWs annen verdenskongress ble holdt i Cambridge i 1982 med medis-

inere, fysikere og militæranalytikere som foredragsholdere.

Et viktig tv-program i 1983 der tre amerikanske, bl.a. Lown, og tre sovjetrussere, bl.a. Tsjasov, diskuterte de medisinske og humanitære konsekvenser av en atomkrig ble sendt på nasjonal sovjetrussisk tv og ble sett av 100 millioner russere.

I 1985 fikk IPPNW Nobels fredspris for arbeidet med å informere om og advare mot de katastrofale konsekvensene av atomkrig. Det ble også tillagt stor vekt at IPPNW var dannet på et felles initiativ av sovjetiske og amerikanske leger med tilslutning av leger fra 40 land over hele verden.

Amerikansk diplomati boikottet utdelingen. Linus Pauling skrev til Bernhard Lown at det samme skjedde da han vant fredsprisen noen år tidligere. Lown har mottatt en rekke priser for sitt medisinske virke og for sin fredsinnsett og har forelest overalt i verden både om sitt arbeid innen kardiologi og kampen mot atomvåpen.

Den 96 årige Bernhard Lown har nylig ligget på sykehus for en lungebetennelse. Men han er fortsatt klar i toppen og opptatt av den fare verden står overfor i dag med kjernefysisk opprustning både i øst og vest. I 2006 utga han boken *Prescription for Survival. A doctors journey to end nuclear madness* om sin innsats som lege for å redde livet på jorda fra kjernefysisk utslettelse. Arbeidet fortsetter gjennom IPPNW, organisasjonen han ledet gjennom mange år.

Jeg takker for nyttige kommentarer fra Kirsten Osen og Mons Lie.

EINAR KRINGLE
RÅDSMEDLEM
NORSKE LEGER MOT
ATOMVÅPEN

IPPNW styremøte i Boston

Styret for IPPNW skal se til at den vedtatte politikken og de vedtatte planene for IPPNW blir gjennomført i periodene mellom verdenskongressene når det høyeste organet i organisasjonen, International Council, har sine møter. I styret er det en «executive committee» som har regelmessige møter på Skype og som sammen med hovedkontoret i Boston driver organisasjonen fra måned til måned. Styret har stort sett kontakt på e-post og skal møtes ansikt til ansikt en gang i året.

Årets styremøte ble holdt i Boston fra den 26. til den 28. november med Harvard School of Medicine og Greater Boston Physicians for Social Responsibility (GBPSR) som vertskap. Det gjorde at vi kunne holde møtet i et praktfullt møterom i The Countway Library der redaksjonen til JAMA ligger i den øverste etasjen. I samme bygning holdt også GBPSR og Countway Library en nydelig mottagelse med kunstneriske innslag fra medisinstudenter (som åpenbart er like begavet over alt) og fra Longwood Symphony Orkestret som uka før hadde holdt en stor veldedighetskonsert til minne om IPPNW-legenden Vic Sidel som jo gikk bort tidligere i år.

Styremøtene i IPPNW som ledes av meg og min nestleder Sally Wambui Ndung'u er treffer så mange beslutninger, og er nesten mer for at alle de 24 styremedlemmene skal være godt oppdatert og informert om ulike aktiviteter rundt omkring i verden. Hovedfokus er på atomvåpenspørsmål, programmet for forebygging av skader med små og «lette» våpen (Aiming for Prevention) og på studentbevegelsen.

Når det gjelder IPPNW sin relasjon til ICAN så er styret fast bestemt på å

fortsette det gode samarbeidet med sterk representasjon fra oss i den internasjonale styringsgruppen og oppslutning om ICAN sine mål, men samtidig innser vi nå også at IPPNW skal passe på å fremme sine egne saker, og først og fremst skal fortsette å være den tydeligste stemmen når det gjelder humanitære og miljømessige virkninger av atomvåpen.

En spesielt nyttig sesjon var det da styret fikk anledning til å drøfte felles strategi og målsetting med Véronique Christory som er seniorrådgiver i nedrustningsspørsmål i ICRC sin FN-delegasjon.

Aiming for Prevention har siden tidlig på 2000 tallet vært et av hovedprogrammene til IPPNW og det er gjort veldig mye bra arbeid med kampanjer, forskning og publikasjoner under ledelse av noen ildsjeler som mentorer, kanskje spesielt Ime John fra Nigeria, Walter Odiambo fra Kenya og ikke minst Bob Mtonga fra Zambia. Nå når de borte eller ikke lenger så aktive på feltet har IPPNW kommet til den erkennelse at IPPNW bør utvikle nye mentorer for programmet. Etter forslag fra vår europeiske visepresident Angelika Claussen fra Tyskland var styret enige i at Medical Peace Work programmet som er utviklet av Klaus Melf og andre er et utmerket instrument.

IPPNW studentbevegelsen har begrensede ressurser, men under ledelse av de to nåværende internasjonale studentrepresentantene Franca Brügger fra Tyskland og Kelvin Kibet fra Kenya, som begge sitter i styret, gjør studentene en veldig bra jobb for saken Med beskyttelse forstår vi i en humanitær sammenheng styrking og etterlevelse av det folkerettslige rammeverket, herunder krigførende parter plikt til å beskytte sivile og andre sårbare grupper i væpnet konflikt mot væpnede angrep og konsekvensene av disse, i henhold til internasjonal humanitærrett. Beskyttelse omfatter videre, i alle humanitære kriser, operative tiltak som bidrar til beskyt-

Véronique Christory, Mathabo Hlahane og Tilman Ruff viser stolt fram en kopi av Fredsprismedaljen som IPPNW fikk i 1985. Foto: Helmut Lohrer.

telse mot vold, overgrep og brudd på folkeretten, inkludert internasjonale menneskerettigheter, som skjer som følge av den aktuelle humanitære krisen. på mange plan. Mens vi i NLA har utfordringer med å få på plass studentgrupper så er det en god del aktivitet mange andre steder. Noe av det særlig Kelvin også har fått i stand er et nærmere og lovende samarbeid med International Federation of Medical Student Associations (IFMSA).

IPPNW sin økonomi er skåret inn til beinet. På hovedkontoret er det nå to hele stillinger (Michael Christ og Chuck Johnson) og to deltidsstillinger (Maria Valenti og George Cani). Den pensjonerte John Loretz jobber fortsatt en god del frivillig og vi har desuten fra i høst fått en praktikant ved navn Eust Eustis som viser svært lovende takter.

Styret vedtok at vi slår sammen regionene for Nord-Asia og Sørøst-Asia og Stillehavet. Videre vedtok vi å jobbe videre med mulighetene for å åpne opp for individuelle medlemskap og vi bestemte at neste IPPNW verdenskongress for første gang skal arrangeres i Afrika, nærmere bestemt i Kenya trolig i juni 2021.

Styret i IPPNW verdsetter høyt økonomisk og annen støtte som kommer fra individuelle medlemmer, fra NLA og fra Den norske legeforening.

BJØRN HILT
STYREMEDLEM
NORSKE LEGER MOT
ATOMVÅPEN

Vi trenger epostadressen din!

Vi vil nå flest mulig medlemmer per epost.

Send en epost til **info@legermotatomvapen.no**

Da blir det enklere for oss å nå deg.

Kjenner du noen som vil være med å støtte arbeidet for en tryggere verden?
Spør om de vil bli medlem idag!

Innmelding gjøres enkelt via **legermotatomvapen.no**

IPPNW